

10. november 2010

Forsvarsbudsjettet: Styrkeprøven

Behandlingen av forsvarsbudsjettet vil vise om den nye Utenriks- og forsvarskomiteen har styrke til å prioritere realistisk forsvarsplanlegging fremfor partipolitisk knivkasting.

Behandlingen av forsvarsbudsjettet fortjener oppmerksomhet, for det utspiller seg et drama i kulissene. Ikke slik å forstå at det ligger an til noen endring av det fremlagte budsjettforslaget. Vi har en flertallsregjering, og ikke noe tyder på at regjeringspartiene ikke vil stå samlet også i Stortinget i denne saken. Dramatikken knytter seg til kampen om politisk aksept av virkeligheten i Forsvaret. Den kampen kan ikke føres langs partipolitiske skillelinjer. Alle som har fulgt utviklingen vet at dagens situasjon med underfinansiering av de vedtatte planene har røtter i mange regjeringer og mange storting, og med de tyngste bidrag fra Forsvaret selv, og fra Forsvarsdepartementet.

Ser man isolert på underfinansierings størrelse, er forholdene langt bedre i dag enn i tidligere planperioder. Men det er to grunner til at situasjonen allikevel er dramatisk. For det første har vi hittil saldert underfinansieringen ved nedleggelse (etter først å ha investert milliarder i det som måtte nedlegges). Dette må vi muligens gjøre i enda en runde, men det lar seg av militære grunner ikke gjøre uten en politisk avklaring av hva det ytterligere reduserte forsvarets funksjon og oppgaver skal være. "Ostehøvling" med bibehold av oppgavene går ikke lenger. Den andre grunnen til dramatik er at kjernen i de kraftige reduksjonene har vært omstillingen fra et stort mobiliseringsforsvar med 3-6 måneders reaksjonstid (i beste fall) for landstyrkene, til et meget lite, men etter forutsetningen innsatsklart forsvar. Hvis nå fortsatt underfinansiering leder til at målet for styrkene reduseres fra rimelig innsatsklar status til mer eller mindre ufullstendig oppsatte øvingsavdelinger, vil vi i realiteten ha svært lite forsvar igjen for de årlige 35 mrd kr.

De politiske utfordringen vil være betydelige, enten det gjelder å øke budsjettene for å holde på den vedtatte strukturen, eller det gjelder en grunnleggende revisjon av Forsvarets funksjon og oppgaver tilpasset et ennå mindre forsvar. Ikke noe av dette kan ventes i den igangværende budsjettbehandlingen. Men det som kanskje – KANSKJE – kan oppnås, er at Stortinget begynner å ta tak for virkelighetsforståelsen. Grunnlaget for denne forsiktige optimismen ligger i følgende setning i forsvarssjefens kommentar til budsjettet på Forsvarets nettsted: *"For å nå målsetningen i Langtidsplanen må bevilgningene økes i 2012"*. (Uthevet her.) Det parlamentariske spørsmål til dette må være: *Og hvor meget?*

I det faglig forsvarlige svaret på dette spørsmålet ligger nøkkelen til starten på en gradvis prosess for en felles politisk virkelighetsforståelse. Det vil vise seg om general Harald Sunde har styrke til å gi sin faglig forsvarlige vurdering, eller om han vil holde seg til forledende glansbilder. Videre kan det naturligvis tenkes at det politiske miljø – også

opposisjonen – foretrekker bred enighet basert på ønsketenkning fremfor en mulig uenighet grunnet i virkelighetens nødvendige valg. Eller å holde seg på detaljplanet i stedet for å se på helheten. (HV-016 er en avsporing.) Eller noen kan mene at den nevnte nøkkelen passer best til å åpne det politisk pandoraskrin med rop om mistillit og annen malplassert knivkasting.

Tiden vil vise om styrkeprøven for en gunnlig forsvarspolitik blir bestått. 